

KAKO DA ŽENE UTIČU NA DONOŠENJE ODLUKA U EKOLOGIJI?

Čitav odeljak (odeljak 4) Pekinške deklaracije i Platforme za akciju (usvojene na Četvrtoj svetskoj konferenciji o ženama, 15. septembra 1995. godine) posvećen je ženama i zaštiti životne sredine, u kome se ističe neophodnost omogućavanja uticaja žena na donošenje odluka u ovoj oblasti i formulisani su sledeći strateški ciljevi:

- o Aktivno uključiti žene u donošenje odluka na svim nivoima u vezi sa pitanjima zaštite životne sredine jer žene nemaju jednak pristup telima odlučivanja i pristup mestima za formulisane politike;
- o Ugrađivati pitanja od interesa i perspektive vezane za pol u politike i programe održivog razvoja;
- o Jačati i uspostaviti mehanizme na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa ciljem procene posledica razvojnih i ekoloških politika na žene.

Pekinška platforma ističe ulogu žena na lokalnom nivou:

“Žene često igraju ulogu voda ili preuzimaju vodstvo u promovisanju ekološke etike, smanjenju korišćenja resursa, te ponovnom korišćenju resursa i recikliranju resursa, čime se na najmanji nivo svodi količina otpada i preterana potrošnja. **Žene imaju posebno moćnu ulogu u uticaju na donošenje odluka vezanih za održivu potrošnju.** Pored toga, ženski doprinos upravljanju životnom sredinom, uključujući kampanje među omladinom i širokim narodnim masama za zaštitu životne sredine, često se odigrava na lokalnom nivou, gde je najpotrebnija i najpresudnija decentralizovana akcija”

Ovaj informativni liflet je nastao u okviru projekta koji se realizuje uz podršku programa CSOconnect koji sprovodi Regionalni centar za životnu sredinu (REC). Program finansira Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA)

Projektni konzorcijum u okviru granta čine:

Mladi istraživači Srbije
www.mis.org.rs

Arhus centar Novi Sad iz Novog Sada
www.arhusns.rs

Udruženje TERRAS iz Subotice
www.terras.org.rs

Udruženje građana GM Optimist iz Gornjeg Milanovca
www.gmoptimist.org

Crupa Kobra iz Donje Toponice - Niš
www.nfgkobra.6te.net

Centar modernih veština iz Beograda
www.cmv.org.rs

O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI

RODNA RAVNOPRAVNOST (Gender Equality) podrazumeva ravnopravnu vidljivost, osnaženost i učešće oba pola u svim sferama društvenog, javnog i privatnog života. Njen cilj je da promoviše punopravno učešće žena i muškaraca u jednom društvu. To je koncept u kome sva ljudska bića imaju slobodu da razvijaju svoje sposobnosti i prave izbore bez ograničenja nametnutih strogim rodnom ulogama u kome se različito ponašanje, želje i potrebe žena i muškaraca u jednakoj meri uzimaju u obzir, vrednuju i podržavaju.

Rod podrazumeva kako jedno društvo vidi odnose između žena i muškaraca. Kroz socijalizaciju, rod postaje važan strukturni faktor u organizaciji bilo kog društva, a posebno u učešću u produktivnom i reproduktivnom radu. Društvene interakcije i odnosi između žena i muškaraca doprinose i odražavaju različite rodne uloge i odgovornosti, kao i pristup resursima. Rodna analiza omogućava donosiocima politika da razumeju i razvijaju politike koje to uzimaju u obzir. U ekologiji je važno da rodnu ravnopravnost ne poistovećujemo sa ženama ili rodnu analizu sa analizama koje su isključivo fokusirane na žene.

PRAVNI OKVIR ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

Ustav Republike Srbije

("Sl. Glasnik RS", br. 98/2006) utvrđuje da država jamči ravnopravnost žena i muškaraca i razviju politiku jednakih mogućnosti. Ustavom je zabranjena svaka diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili fizičkog invaliditeta.

Zakon o rodnoj ravnopravnosti

("Sl. Glasnik RS", br. 104/2009) definiše da ravnopravnost polova podrazumeva ravnopravno učešće žena i muškaraca u svim oblastimajavnog i privatnog sektora, u skladu sa opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, potvrđenim međunarodnim ugovorima, Ustavom Republike Srbije i zakonima, i svi su dužni da je poštuju.

Nacionalna strategija za poboljšanje položaja žena i unapređivanje rodne ravnopravnosti

("Sl. Glasnik RS", br. 15/2009) kojom se utvrđuje celovita i usklađena politika države Srbije u cilju eliminisanja diskriminacije žena, poboljšanja njihovog položaja i integrisanja principa rodne ravnopravnosti u sve oblasti delovanja institucija sistema.

URODNJAVANJE U EKOLOGIJI - RODNA PERSPEKTIVA

Žene i muškarci imaju različit odnos prema prirodi i prirodni resursima. Zbog svoje česte posvećenosti i brizi o drugima čene su sklonije da recikliraju, kupuju organsku hranu, vode računa o energetskej efikasnosti. Žene su zadužene za pripremu hrane, čišćenje kuće, vaspitavanje i brigu o deci i svakodnevnu nabavku. One su često ključni donosioci odluka u izboru, korišćenju i odlaganju domaćih proizvoda i uređaj, što utiče na energetskej efikasnost i nivo potrošnje domaćinstava. Dakle, prepoznavanje i podržavanje doprinosa i potreba žena u ekologiji je od suštinskog značaja za društveno - ekonomski razvoj.

Urođnjavanje je proces procene uticaja na žene i muškarce bilo koje planirane akcije, uključujući zakone, politike ili programe, u svim oblastima i na svim nivoima. Urođnjavanje je strategija za uključivanje prioriteta i iskustava, kako žena tako i muškaraca, u dizajn, implementaciju, praćenje i evaluaciju politika i programa u svim političkim, ekonomskim i društvenim sferama (i u ekologiji), kako bi i žene i muškarci imali jednaku korist od njih i kako ih ne bismo nejednako tretirali. Krajnji cilj strategije i akcije je postizanje rodne ravnopravnosti.

Obezbediti jednake mogućnosti za sve u oblasti ekologije ima zapravo veliki značaj u očuvanju zdravlja ljudi i planete Zemlje. Zbog toga je veoma važno jačati kapacitete i znanje istitucija, donosilaca odluka kako na nacionalnom i pokrajinskom, tako i na lokalnom nivou, u čemu organizacije civilnog društva imaju važnu ulogu. Ovo znači da rodna ravnopravnost u ekologiji može zaživeti ukoliko se razviju dobri planovi i mehanizmi na svim nivoima koji će podstaći uključivanje žena u ekološke inicijative, te povećati njihovo učešće u procesu donošenja ekoloških odluka.

Najvažnijim dokumentom u oblasti rodne ravnopravnosti smatra se **CEDAW** Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW 1979.)

Konvencija

je dokument koji obavezuje države potpisnice da preduzmu sve mere protiv diskriminacije žena, kao i da im omoguće punu participaciju u donošenju odluka, učestvovanje u aktivnostima zajednice, pravo na zdrave uslove života, korišćenje tehnologija, pravo na obrazovanje, rad, zaradu, a posebno izdvajaju ranjive grupe žena, odnosno žene iz višestruko diskriminiranih grupa.

CEDAW Konvencija definiše takođe oblasti koje "izazivaju zabrinutost" u pogledu položaja žena, a to su siromaštvo, odlučivanje, odnosno politička participacija, zdravlje, obrazovanje, mediji, nasilje nad ženama. Ova Konvencija obavezuje države potpisnice da usvoje mere koje će doprineti poboljšanju položaja žena u ovim oblastima. Države potpisnice podnose periodične izveštaje CEDAW komitetu o tome kako se sprovedu preporuke Konvencije.

